

קשים גרים לישראל כספחת'

במספר מקומות במקורות חז"ל [בבלי — יבמות מז, ב, קטב, קידושין ע, ב, נדה יג, ב, זחר — בראשית רטו, ב, שמות קצב, א] נמצאת דרשת ר' חלבו על הפסוק (ישעיה יד, א) '... ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב', אשר מכאן הסיק: 'קשים גרים לישראל כספחת'.

לכאורה יש למאמר זה מסר ברור, שהוא, יש להמנע מלקבל גרים. האם אכן זהו באמת המסר? ובאמת מי מאלץ אותנו לקבל גרים שיש צורך לכא ולציון כי הגרים קשים ויש להמנע מלקבלם?

נבחן את מאמרו של ר' חלבו. מהי 'ספחת'? ומהי משמעות הדימוי וההשוואה בין קשים גרים ובין 'ספחת' כיצד ובמה הגרים הם כספחת? איזו היא המסקנה ההלכתית — מעשית ממאמר זה? האם מאמר זה בא ללמדנו שיש להמנע מלקבל גרים, או לפחות להשתדל להאיט את קבלתם, או הוא בא ללמדנו שכאשר נקבל גרים עלינו להיות מודעים שקבלת הגר היא מקור לקשיים ויש להעריך כהלכה להתמודד עם אותם קשיים?

ספחת

ספחת — היא אחד הנגעים. 'אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת...' (ויקרא יג, ב). שאת, ספחת ובהרת שמות נגעים הם ולבנות הם זו מזו (רש"י). חולי שיתחבר (שיסתפח) אל מקום אחד (ר"א אבן עזרא). הספחת היא טפלה לשאת או טפלה לבהרת — תולדה לשאת וגם יש תולדה לבהרת להצטרף עמה כדכתיב (שמואל א ב', לג), '... ספחני נא אל אחת הכהנות לאכל פת לחם' (רשב"ם).

ומפירושו של הכתב והקבלה:

שרש ספח הונח לראשונה פירוש על דבקות הטפל עם העיקר ובאופן שהטפל פחות וגרוע מן העיקר במעלה ובמדרגה... ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב' — בשעה שישובו ישראל אל אדמתם יתלוה הגר עמם בכוונה שיהיה חשוב כמוהם, ולא תצא כוונתם אל הפועל כי לא יהיו רק נספחים כי יתנחלו ישראל כמבואר בפסוק שאחריו, 'ולקחום עמם והביאום אל מקומם והתנחלו בית ישראל על אדמת ד' לעבדים ולשפחות והיו שבים לשביהם ורדו בנגשיהם' (ישעיה יד, ב) ... ומזה שם ספית, 'את ספית קצירך לא תקצר' (ויקרא כה, ה). והיא תבואה העולה בשנה שניה מן הקציר של שנה שעברה דבוק

* מתוך: "עמך עמי — ואלקיר אלקי" (רות א, טז). גרות — והלכות גרים. יוסף אביאור.

עם קציר העבר וטפל לו. ומוזה שם 'ספחת', והיא מין לבנונית שכשהיא כסיד ההיכל יש לה יחוס ודבקות עם לובן הבהרת אבל גרוע ממנה, וכשהיא לבנה בקרום ביצה יש לה דבקות עם לבנינות השאת אבל גרוע ממנה...

שאת — בליטה רמה, ספחת — מלשון ספח = שפך, מציינת כנראה, את הנגע כעירוני מתוך הבשר והעור (הרב דוד צבי הופמן בפירושו לספר ויקרא). אולי הכונה לאבעבועה הנספחת, הדבקה, אל העור (א.ש.הרטום).

בתחום המוסר והמדות למד רב אשי (בבלי סוטה ה,ב) מסמיכותה של השאת לספחת, 'כל אדם שיש בו גסות הרוח לסוף נפחת, שנאמר: 'ולשאת ולספחת ולבהרת' (ויקרא יד,נו). ואין שאת אלא לשון גבוה, שנאמר: 'ועל כל ההרים הרמים ועל כל הגבעות הנשאות' (ישעיה ב,יד), ואין ספחת אלא טפילה שנאמר: '... ספחני נא אל אחת הכהנות לאכל פת לחם' (שמואל א ב,לו).

ההתנשאות מביאה את האדם להיות נספח וטפל, שוב אין הוא חשוב בעצמו אלא נטפל באחרים (רש"י שם).

נמצאנו למדים, כי הספחת היא נגע הטפילה לאדם, היא דבר נחות שאינו עיקרי ואינו חשוב. אבעבועה זו מכבידה על האדם ואינה רצויה לו. ומה עשה הגר שנדימה אותו לספחת ונציין שהוא קשה עלינו כפי שקשה עלינו הספחת, ונשאלת השאלה מדוע? כמה וכמה תשובות ניתנו לכך.

השפעה שלילית על ישראל

רש"י ביבמות פירש: 'שאוחרין מעשיהם הראשונים ולומדים ישראל מהם, או, סומכין עליהם באיסור והיתר', ובלשון אחרת כתב אותם דברים במסכת קידושין: 'שאינם זהירים במצות והרגילים אצלם נמשכים אצלם ולומדים מעשיהם'.

מעשיהם הראשונים — הם ספחת, הם מעשים נכריים ליהדות. אם כן מה הועלנו בקליטתם בינינו? במקום שהם ישתנו להיות כמונו וילכו בארצותיה של היהדות כפי שהגר צריך לעשות, אנשים מתוכנו לומדים ממעשיהם ומאזינים להדרכתם וסרים בגללם מן הדרך הנכונה. מי שאינו זהיר במצוות אוהו במעשיו הקודמים. והרגילים אצלם נמשכים אצלם ולומדים מעשיהם.

ובדומה לכך כותב גם הרמב"ם (הלכות איסורי ביאה יג,ט): 'ומפני זה אמרו חכמים: קשים גרים לישראל כנגע צרעת, שרכם חוזרין בשביל דבר ומטעין את ישראל, וקשה הדבר לפרוש מהם אחר שנתגירו. צא ולמד מה ארע במדבר במעשה העגל ובקברות התאווה, וכן רב הנסיונות — האספסוף היו בהם תחלה'.

הם ממשיכים לשאת עמם את ארצות חייהם מתקופת היותם נכריים

והספחת הזאת מהוה מקור להכשלה לחברה היהודית. אך בשונה מרש"י מדגיש הרמב"ם כי מדובר בגרים שסיבת גרותם היא אינה להסתופף תחת כנפי השכינה, אלא סיבה צרדית, והיא הגורם לדרכם השלילית. מכאן שגרי-אמת, שהם מועטים, אינם ספחת כי אינם נגועים בנגע הזה.

ומשום כך מדגיש המאירי בחיבורו ליכמות (בית הבחירה פרק יג ע' 405). 'לעולם יהא אדם נמנע שלא לקבל גרים אלא אם כן אחר בחינה גדולה ע"ד שהתבאר במסכתא זו, שמא מתוך איזו (סבה) הם מתגיירים ואין כונתם נקייה מכל וכל, וכשנתגייירו ופרחה סבתם הם מקילין בדקדוקי המצות, וישראלים למדין מהם, והוא שאמרו: קשים גרים לישראל כספחת.'

העובדה שאינם זהירים במצוות נובעת בין היתר מן המציאות האובייקטיבית שהם אינם בקיאים בדקדוקי המצוות, 'לפי שאין בקיאים בדקדוקי מצות, וישראל למדין ממעשיהם' (תוספות יבמות מז.ב). רש"י מציין את העובדה בלבד ואילו התוספות מציינים את הסיבה מדוע אינם זהירים במצוות. וזה אולי שונה מעט מדברי הרמב"ם. לדעתו, הם נושאים את ארצות חיייהם הנכריות כי גרותם לקייה, ואילו לדעת התוספות, יתכן שהם עדיין ממשיכים בדרכם הקודמת כי בגלל היותם חרשים באומה זו הם עדיין לא הספיקו להיות בקיאים באורחותיה.

התמעטות השכינה בישראל

בעלי התוספות הוסיפו וביארו, שהחסרון הנובע מקבלת גרים הוא, 'לפי שמתערבין בהם ואין שכינה שורה אלא על משפחות המיוחסות שבישראל'. וכדומה לכך כתב גם ריה"ל:

'אמנם כן! כל מי שנלוה עלינו מן האומות כיחיד יבואהו מן הטוב אשר ייטיב עמנו האלוה, אבל שוה לא ישוה אלינו. כי אילו היה חיוב התורה מצד מה שהאלוה ברא את כלנו, היו שוים בה כל בני אדם, כלכן כשחור, כי כלם ברואיו ית', אולם חיוב התורה עלינו הוא מצד מה שהוציאנו האלוה ממצרים ומצד היות לו התחברות עמנו, בהיותנו סגלת בני אדם' (ספר הכוזרי מאמר ראשון כז).
הגר איננו שוה לנו משפחתו הקודמת ממנה מוצאו, אינה משפחה יהודית, ומשום כך אין לו שרשים, ולכן אינו מיוחס. וביתר פירוט הוא כותב: '... כי בן ישראל רק הוא ראוי לנבואה, ואלו הגרים — תכלית אפשרותם בקבלם מבני ישראל את תורתם היא להיות לחסידים ולחכמים, אך לא לנביאים' (שם קטו).

אך הרא"ש בתוספותיו אינו מסכים לפירוש התוספות. '... יש מפרשים משום דגורמין לשכינה שמסתלקת מישראל על ידי שהגרים מעורבים בהם ואין הקב"ה משרה שכינתו אלא על משפחות מיוחסות. ולא נהירא, דגרים ראויים שתשרה עליהם שכינה, כדאמרין: עובדיה גר אדומי היה' (תוספות הרא"ש קידושין ע.ב). ועובדיה נביא היה.

לעם ישראל קשה לקלטם

הפירושים הקודמים מנו את החסרון בעדת הגרים עצמה. הפירוש הבא מתייחס לחולשתנו אנו כקולטי הגרים — 'לפי שביותר הוזהרו ישראל על הגרים ואין יכולין להזהר מאונאתן' (שם). לפי הפירוש הזה, הגרים קשים, לא משום שהם עצמם קשים אלא הקושי והאתגר הוא שלנו, איך עומדים בכל הדרישות והציפיות שציונות התורה כיצד להתייחס ולטפל בגרים, המטלות הן כה רבות ולא תמיד אנו מצליחים לעמוד בהן. קבלת גרים הוא לבן אתגר ויש להעריך כהלכה כדי להתמודד אתו.

מוזכרים עונותיהם של ישראל

ואם כבר אנו נוגעים בקשים של עם ישראל, הרי אפשר עוד להעמיק בכך ולחשוף לא רק קושי פוטנציאלי אלא קטרוג על ישראל ממש, וזאת אנו שומעים דוקא מפיו של גר:

'זה"ר אברהם גר פירש: לפי שהגרים בקיאים במצות ומדקדקין בהם, קשים הם לישראל בספחת, דמתוך כן הקב"ה מוזכיר עונותיהם של ישראל כשאין עושין רצונו. וכחאי גזונא מצינו גבי הצרפית (מ"א יז) שאמרה: 'מה לי ולך איש האלקים כי באת אלי להזכיר את עוני' — שמתוך שהוא צדיק גמור היה נראה לה שמוזכר השם עוונה (תוספות קידושין ע"א).

גם קושי זה לא בהכרח צריך להוכיל אותנו להתרחק מן הגיור, אלא אולי אדרבה עלינו להתעורר ולגייר, על מנת שהגרים ישמשו לנו כורז לשיפור דרכנו.

התוספות חששו מפני הזכרת עוונות. ב'תוספות ישנים' (יבמות שם) הרגישו את העונש, "עוד יש מפרשים, לפי שהקב"ה מעניש אותנו על ידם כשמטיבים מעשיהם ואומר כי הוא רואה שאין אנו נוהרים במצות כמותם אע"פ שאינם מזרע כשר כמונו". וכמותם הר"י עמדין בחידושו למסכת יבמות (מזב), וי"ל עוד טעם חמישי שקשים לישראל לפי שמחמירים יותר מישראל בדקדוקי מצות, שכך אמרו (ברכות מזב) אף בכותים במצות שהחזיקו מדקדקים בהם יותר מישראל וגורמים עונש לישראל.

השלכות על יחסי אומות העולם לישראל

הקושי שעליו מצביע המהרש"ל (ים של שלמה יבמות פ"ד סי' מט), נובע לא מהגרים עצמם ולא ממקבליהם, אלא מהסוכבים את אלה גם אלה. '... אבל כשאנו רואין שהן מתאמצין להתגייר יש לנו לקבלן כמו שקבל יהושע רחב הוונה ונעמי קיבלה רות המואביה, ומ"מ נראה דכל זאת איירי בזמן שהיה ישראל שרויים על ארצם אפילו אחר החרבן שהיו דויים ונשתעבדו למלך רומי מ"מ היו שרים בארצם והרשות היו נתון להם כל מי שיבא בארצם להתגייר שיכלו לקבל,

אבל עכשיו שאנו בארץ לא לנו וכעבדים תחת יד אדוניהם אם יבא אחד מישראל לקבלו הרי הוא מורד במלכות ומתחייב בנפשו וקשה לו כספחת, וע"כ אני מזהיר ואומר כל מי שמשותף לקבלה זו האידנא במקום שהמלכות מקפדת שדמו בראשו בין המתעסק עמו בגירות שלו בין היודע ממנו. והלואי שתהא תקומה ומצב לזרע ישראל בין האומות כל ימי משך גלותינו ולא יתרבה עלינו איש זר שלא מאמונתינו, וראוי לחוש מאד מאד.

קבלת הגר יכולה להזיק לחברה היהודית כספחת ואז יש להמנע מלגיריה. וזאת למרות שהמעמד לגרות עומד בכל אמות המידה הראויות להתקבל כגר.

ספחת — חלק מן הגוף

בניגוד למסקנא העולה מאחדים מהפירושים, כי מאחר והגר נחשב כספחת יש לדחותו ואולי להרחיקו, מרגיש הנצי"ב ומציין את החובה לקרבו. וכך פירש את הדבר הנצי"ב מוולז'ין בהעמק-דבר על הפסוקים: 'וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אתו' (ויקרא יט, לג). 'כאורח מכם יהיה לכם הגר הגר אתכם ואהבת לו כמוך כי גרים הייתם בארץ מצרים אני ד' אלקיכם' (שם לד).

'...רבאמת קשים גרים לישראל כספחת, כראיתא בקידושין פ"ד, והיה עולה על הדעת לשנוא אותו ולדחהו, משום הכי הוזירה רחמנא דאחר שנעשה ישראל, הרי הוא כגופו בכלל נפש אחת. והרי מי שיש לו ספחת בבשרו אע"ג שהיא שנואה לו מכל מקום לא יוכל לשלט בעצמו ולתלוש, אלא סובל ממנה ושומרה מכל נזק, כך, אע"ג שהגר הוא כספחת, מכל מקום כבר הוא כגופו ואי אפשר להרחיק עצמו ממנו.'

לדעת הנצי"ב בפירושו, הציווי לאהב את הגר, ציווי מיוחד בנוסף לציווי שנצטוו כל ישראל, יש לו סיבה. מצוה זו מביאה בחשבון, בסמוי, עובדה עקרונית, כי הגר קשה לישראל כספחת, ולכן היינו חושבים כי מותר לנו לשנא אותו ולדחות אותו מחברתנו ואפשר להתנכר לו. לכן ציוותה אותנו התורה ציווי מיוחד לאהב את הגר כדי שמחשבה זו לא תעלה על דעתנו, וחייבים אנו לאהב אותו כגופנו.

ומוסיף הנצי"ב: למרות שהספחת היא נגע בגופו של האדם על אף שהיא שנואה עליו אין האדם כורתה, אלא מטפל בה כראוי. וכן הגר למרות היותו כספחת יש להתיחס אליו כחלק מעצמנו ולטפל בו.

העולה מדברי הנצי"ב, הגר קשה לנו כספחת, וזאת מסיבות שונות, ואנו אין לנו אלא להתמודד עם המציאות הזו, זו היא חובתנו.

ואכן, סיפוח הוא לא כהכרח שלילי. דוקא מאותו פסוק שממנו הסיק ר' חלבו, כי קשים גרים כספחת, '... ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב' —

למד ר' ברכיה דברים אחרים, כמעט הפוכים. 'א"ר ברכיה: כנגד מי אמר 'בחוץ לא ילין גר' (איוב לא, לב)? אלא עתידים גרים להיות כהנים משרתים בבית המקדש, שנאמר: 'ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב', ואין 'ונספחו' אלא כהנה, שנאמר: (ש"א ב' לו) 'ספחני נא אל אחת הכהנות' שעתידין להיות אוכלין מלחם הפנים לפי שכנותיהן נשאות לכהנה' (שמות רבה יט, ד).

הסיפוח נתפס כאן כהישג, בני הגרים וצאצאיהם יגיעו למעמד גבוה ומבניהם ישמשו ככהנים.

לדעת ר' חלבו, בהצטרפות של הגר נוצרת מעמסה וקושי, ההתקשרות שלו מכבירה על עם ישראל, ואילו לדעת ר' ברכיה, ההצטרפות של הגר הופכת אותו לחלק בלתי נפרד של עם ישראל עד שהוא הופך להיות מן המיוחדים באומה. מעניין שר' ברכיה הוא תלמידו המובהק של ר' חלבו (ראה: אגדת אמוראי ארץ-ישראל — בכר, כרך ג' עמ' 52; אנציקלופדיה לחכמי התלמוד והגאונים, ד"ר מרדכי מרגליות ז"ל; נחלת צבי להרב גדליה פעלדער זצ"ל חלק ראשון ע' רט), ודוקא הוא מלמד אותנו צד אחר של הסתפחות הגר.

בעקבות שימוש זה בשורש ס.פ.ח., משתמשים גם ראשונים באותו שרש בבואם לתאר מצב חיובי של הסתפחות גרים לעם ישראל. כה הם דברי הרמב"ן על הפסוק "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" (דברים לג, ד) — 'ודרשו רבותינו, שלא אמר 'מורשה בית יעקב' או 'זרע יעקב', ואמר 'קהלת יעקב', לרמוז שיקהלו רבים עליהם ותהיה התורה לעולם מורשה ליעקב ולכל הנקהלים עליו, הם הגרים הנלוים על ד' לשרתו, "... ונספחו על בית יעקב", ונקראו כלם קהלתו. התורה היא נחלתם גם של הנספחים על ד', הם הגרים.

משמעות דבריו של ר' חלבו

לכאורה ר' חלבו אינו יחיד בדברו. מצטרף אליו ר' יצחק — 'מאי דכתיב 'רע ירוע כי ערב זר...' (משלי יא, טו), רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים ... כר' חלבו... (יבמות קט, ב), אבל ר"י, מבעלי התוספות, סייג קללה זו — 'דהיינו היבא שמיאין אותן להתגייר או שמקבלין אותן מיד, אבל אם הן מתאמצין להתגייר יש לנו לקבלם שהרי מצינו שנענשו אברהם יצחק ויעקב שלא קבלו לתמנע שבאתה להתגייר והלכה והיתה פלגש לאלופו בן עשו ונפק מינה עמלק דצערינהו לישראל, כדאמרין בהגדת חלק, וגם יהושע קבל רחב הזונה ונעמי רות המואביה...' (תוספות שם). "רעה אחר רעה תבא למקבלי גרים" רק אם אנו מאיצים בגר להתגייר, ואין הדבר בא מיוזמתו; ורק כאשר הגיור נעשה ללא שהייה מספקת, בחפזה, וממילא היא שטחית ומוטעית. אולם כאשר יזמת הגיור באה מן הנכרי והוא מתאמץ להתגייר יש לנו לקבלו.

אי אפשר לפרש אחרת את דברי ר' יצחק, שהרי הוא עצמו אומר במדרש (רות רבה ביו): "בחוץ לא ילין גר" (איוב לא, לב) — לעולם יהא אדם דוחה בשמאל ומקרב בימין. ההדרכה הנאותה היא, לאן את יחסנו לנכרי המבקש

להתגיייר, ובה במידה שאנו חוששים כי כוונותיו אינן כנות, יש לחוש שמא גר צדק הוא שמחובתנו לקרבו ולגייירו.

"ויכוח בנושא זה קיים, כביכול, בין הקב"ה לבין משה. הדבר מובא במדרש שמות רבה מב: 'לך רד כי שחת עמך' — 'העם' אין כתיב כאן אלא 'עמך', אמר משה: מנין הם עמי? אמר לו הקדוש ברוך הוא: עמך הם, שעד שהיו במצרים אמרתי לך: (שמות ו, ז) 'והוצאתי את צבאותי את עמי', אמרתי לך שלא לערב בהם ערב רב, אתה שהיית עניו וכשר אמרת לי: לעולם מקבלים השבים, ואני הייתי יודע מה הם עתידין לעשות אמרתי לך לאו, ועשיתי רצונך, והם הם שעשו את העגל, שהיו עובדים עבודת כוכבים, והם עשו אותו וגרמו לעמי לחטא, ראה מה כתיב — 'אלה אלהינו' אין כתיב כאן אלא (שם לב, ד) 'אלה אלהיך ישראל', שהגרים שעלו עם משה הם עשאוהו ואמרו לישראל: 'אלה אלהיך', לכך הקדוש ברוך הוא אמר למשה: 'לך רד כי שחת עמך'.

משה אומר לרבונו של עולם: "לעולם מקבלים השבים", ולכן אני אגיייר את הערבי-רב שעלה אתנו ממצרים, ואילו הקב"ה אומר לו לא לעשות זאת, כי הוא יודע מה הם עתידים לעשות. ולמרות זאת משה מגיירם והקב"ה מסכים אתו. שיחה מאד מוזרה ובלתי מובנת. לא יעלה על הדעת כי משה יעשה בניגוד להוראותיו של הקב"ה ויגיייר מי שריבונו של עולם יאמר לו שלא לגיייר. אלא לימוד חשוב בא ללמדנו הדו-שיח בין הקב"ה לבין משה. מעשה הגיור עומד בשיקול גדול, מצד אחד, יש להזהר מאד מלקבל גרים אלא אם כן אחר בחינה גדולה (לשון המאירי הנ"ל), והראיה, הנזקים שגרמו הערב רב, ומצד שני, מוטלת עלינו חובה לקבל גרים שמגמתם כנה והם רוצים להכנס תחת כנפי השכינה, כי לעולם מקבלים את השבים. משה רואה את הדברים בראיה של בשר ודם ומלמעלה רואים זאת בראית שמים, והוא על פי ראיתו מחליט לגייירם.

המסר של חז"ל במדרש מצביע על כך שכל הכרעה היא קשה גם ההחלטה לגיייר וגם ההחלטה להמנע מלגיייר. וצריך להזהר מלהחמיר בצד אחד ולהקל בצד האחר, שלא יהא חומרו קולו. משה ובית-דינו, שהחליטו לגייירם על פי שיקולם התורני, הם גם קבלו על עצמם להתמודד עם מציאותם בתוך עם ישראל (וכדברי הנצי"ב בהעמק דבר).

ולפני שנסכם את עיוננו יש ענין מיוחד להציג גם את דברי הסמ"ג (לאוין הלכות איסורי ביאה מ' עמוד ב' קטז), המובאים סמוך, בהמשך ובסיכום להצגת פירושים שונים לדברי ר' חלבו. הגרים לא רק שאינם קשים כספחת, אלא, הם מעוררים התפעלות רבה. "... ואני ראיתי במדרש, אמר ריש לקיש: גדולים גרים בזמן הזה מישראל בעמידתן על הר סיני, שהם ראו הקולות והלפידים והנפלאות הגדולות ושמעו קול אלקים חיים מדבר, והגרים לא ראו מדבר זה כלל ובאים בצר ובמצוק להסתופף בצל כנפי שכינה."

העולה מדברינו, כי גיורם של נכרים, אשר אינם ראויים למעשה הגיור

והכנסתם לכלל ישראל, אינם אלא כמו הספחת בגופו של אדם, שהיא מכאיבה וטפילה אליו ולכן יש להמנע מלקבלם. וזוהי המשמעות הראשונית והמיידיית של דברי ר' חלבו, וכך אכן מתבארות ארבע הסוגיות בתלמוד, אשר בהקשרן מובא מאמרו. וכך גם מפרשים רש"י, הרמב"ם והמאירי את מאמרו.

ואמנם מאמרו של ר' חלבו טובל ומתייחס לצדדים אחרים נוספים של מוסד הגרות. מהלך של גרות שהוא מהלך גורלי ומשמעותי בחיי האדם, טבעי הדבר שיוגרר אחריו קשיים למתגייר ולסביבתו. ולצדדים אלו של הגרות, ואת הקשיים המלוים אותם, גם אותם מציין ר' חלבו כקשים והם משמשים אתגר לאדם, הנקרא לא לדחותם אלא להתמודד אתם. לגייר ולהתמודד ולא לדחות ולברח מהחובה המוטלת עלינו.